

sredstvi, kakor nekdanj. Tudi dandanes znanost in praktično življenje svetujeta, da organi državni in občinski delajo sporazumno in v slogi z zastopniki cerkve, in da se le tem prepusti večji vpliv v upravi ubožcev. Ubožcem ni treba samo podpore, temveč tudi tolažbe v bedi njihovej, treba jim duha povzdigniti in navrniti proti nebeškemu cilju. Dalo bi se marsikaj povedati o današnjem oskrbovanju ubožcev, ali pustimo. *)

133.

Nekoliko gospodarskih pravil.

Vsako delo je treba plačati. Zastonj ne delajo ljudje, tudi ne morejo delati. Od plače živi delavec, živi služnik, živi služnica, kajti plača ni samo v novcu, temveč tudi v drugih stvareh, katere se delavcu dajo v ime plače, n. pr. stanovanje, hrana itd. Plača priganja delavca na delo, ali pa odvrča. Boljša plača miče, ker je večja korist od truda, slaba plača slabi voljo, ker je neznatnejša korist od nje za delavca. Res je, vsak gleda da si česa prištedi, in to je prav, ali tudi štedenja ima svoje meje. Dobrega, veččega delavca dobro plačaj to je bolje, kakor da imaš nespretnega, nemarnega in nevednega delavca za malo plačo. Tak delavec ti več pokvari in škode naredi, kakor pri plači njegovej prištediš. Dosta je tudi na tem ležeče, ali ima delavec hrano pri tebi ali ne, in kako ga hraniš. A na to često pozabljajo gospodarji.

Več potov slišimo: „Idimo tu ali tu kupit, imajo vse v ceno.“ To je nevarno. V obče ne kupuj, česar ne trebaš, če je tudi v ceno. Cenena roba je dosta potov le tako na videz, ne velja dosta. Dobra roba, dobro blago je navadno primerno drago, le v izrednih slučajih more biti v ceno, če je namreč pridelovanje v ceno. Pa tudi v tem slučaju ne more biti vselaj v ceno. Ako hočeš imeti trdno sukno, treba je trdne volne; ako hočeš dobre lepe moke, treba je lepe težke pšenice itd. Te stvari pa v obče niso po slepej ceni. Ako ni gospodinja do celega prepričana, da so zares nastale osobite okolnosti, katere so ceno znižale, pomni naj, da je ona hvaljena nizka cena zgolj sleparija. Treba se toraj čuvati.

Ali s tem ne velimo, da bi pri kupovanju ne gledali na nižjo ceno. Če tudi za krajcar ceneje kupim, nekaj je le. Gotovo je, da se more tu ali tam ista roba ceneje kupovati, kakor drugje. To pa zato, ker je morda trgovec kupil od tovarničarja ali gospodarja, ki ceneje dela in toraj more ceneje prodajati. Morda trgovec manj plačuje stanarine, ima manje stroške, ali se zadovoljava z manjim dobičkom, in zato postavlja nižjo ceno. Pa tudi to se opaža, da je ondi razmeroma najcenejša roba, kjer se največ prodaje. Zato razborit trgovec gleda ne manji dobiček ali tem večjo prodajo.

*) Te vrstice je napisal učen posvetnjak, Slovan, a noben duhovnik.

Mnogi kupovalci se radi pogajajo. To pogajanje več škoduje, kakor koristi enej in drugej stranki. S tem se zgubi mnogo časa, da ne govorimo o čem drugem, ne doseže se pa nikakoršen uspeh. Pameten je oni trgovec, ki veli: „Ta je moja zadnja“. Najmanj pa se more pohvaliti kupovalec da je s pogajanjem prisilil prodajalca na nizko ceno. Prometen trgovec takim ljudem udari koj tako visoko ceno, da se potem lahko pogaja z njimi, in navadno še prav dobro prodá robo. Nespametni kupovalec, vzlasti kmeti, pa se hvali, koliko je odbil trgovcu. Takemu kupovanju naj bi trgovci sami konec naredili. Naj ne spekulujejo na neakost občinstva, temveč naj delajo solidno, pošteno.

(Dalje prihodnjič.)

Trgovinska in obrtniška zbornica.

(Dalje.)

§ 22. V prodajalnicah prodajalcev na drobno smejo se shranjevati rudninska olja prvega razreda do 15 kg, nasprotno pa rudninska olja drugega razreda do 50 kg, in ako se shranjuje v kovinskem posodju s pipo za natanjanje, do 300 kg.

Shranjevati in prodajati rudninsko olje prvega razreda sme se, ako se gre za količino od več nego pol litra, le v popolnoma gostih in takisto zaprtih, odpornih posodah, ako pa se gre za manjše količine, tudi v zamašenih steklenicah. Ako se ne rabi zajemalnica, ki popolnoma prepričuje izhlapitev tekočine, sme se rudninsko olje prvega razreda prelivati iz jedne posode v drugo le pri belem dnevu in ne v bližini kakega plamena, tlečega tabaka ali kakega drugega žarečega telesa.

§ 23. Obrtovalno prodajati in na prodaj imeti rudninska olja prvega razreda dopuščeno je le v takih posodah, katere imajo na mestu, kjer se najlozje zapazi, na rudečem ozadju v jasnih črkah neizbrisni napis: „o g n j e - n e v a r n o“.

Ako se tako rudninsko olje prodaje obrtovalno v množinah manjših od 50 kg, ali pa v takih manjših množinah, mora napis na enak način obsegati še besede: „Le s posebno opreznostjo vporabno za gorivne namene; v bližini luči ne pretakajte, na hladnem kraji dobro zaprto shranjevati.“

To določilo ne razteza se na prodajanje rudninskega olja v lekarnicah za zdravilne namene.

§ 24. Določila §§ 18.—20. niso uporabna na to, kako se imajo shraniti rudninska olja tam, kjer se prideljujejo, in v tvornicah, v katerih se ta tvarina pravi, predeljuje ali uporablja v tehniške namene, in baš tako niso uporabna tedaj, kadar se začasno skladajo radi parobrodnega prometa.

§ 25. Za skladiške prostore, ki so že v rabi, ko se je že razglasil ta ukaz, in v katerih se smejo spravljati s privolitvijo obrtnega oblastva množine, naznačene v §§ 18 in 19, ni potreba izposlovati dopustila, omenjenega v §§ 18 in 19.

§ 26. Prestopki teh propisov kaznujejo se, ako jih že veljavni zakoni ne prepovedujejo s kaznijo, z globami do 100 gld., ali pa, ako dotičnih ne more plačati globe, z zaporom do 14 dni.

Kadar izvršuje kazenske razsodbe in druge naredbe, mora se oblastvo poslužiti naredeb, ki so potrebne, da si zagotovi vspeh.

§ 27. Ta naredba pride v moč šest mesecev pozneje, ko je bila razglašena.

§ 28. Ko pride v moč ta naredba, izgubijo moč določila ministerskih naredeb od 17. junija 1865, drž. zak. št. 40; od 27. januarija 1866, drž. zak. št. 14, in od 10. februarja 1868, drž. zak. št. 13.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Deželni zbor kranjski.

VI. seja dne 25. oktobra.

Deželni glavar otvori sejo ob polu 11. uri. Deželnemu odboru so došle naslednje prošnje: Posestniki iz vasi Gorenje, Srednje in Spodnje Gamlje prosijo podpore za regulovanje Save; Germ Ivana, učiteljska vdova, prosi štiriletne podpore po 50 gld.; okrajni cestni odbor ribniški prosi za odpis predplačila 647 gl. 9 kr.; okrajni cestni odbor ribniški prosi podpore za vzdrževanje cestarjev za leto 1889; Maks Ivanetič, učitelj, stanujoč v Zagorji, prosi, da se rehabilituje kot definitivni učitelj na Kranjskem: „Dramatično društvo“ v Ljubljani prosi podpore za gledališko dobo 1889/90; tukajšnji deželni šolski svet je predložil prošnjo bivšega učitelja V. Sturma v Metliki, da se mu pusti zvišana pokojnina; kranjsko muzejsko društvo prosi nove podpore za izdajo letnih izvestij; občinski zastop in krajni šolski svet na Dobrovi pri Ljubljani prosita, da se sedanje šesttedenske velike počitnice za ljudske šole podaljšajo zopet na 2 meseca in da so te počitnice v prihodnje na imenovani šoli od 1. sept. do 31. oktobra.; „Glasbena Matica“ prosi podpore; Al. Šubic, redni učenec kr. akademije v Monakovem, prosi podpore; Valentina Karinger v Ljubljani, učenka na dunajskem konservatoriji, prosi podpore; Fr. Pugelj, bivši učitelj, sedaj v Kandiji pri Novem mestu, prosi mesečne miloščine; deželni šolski svet prosi podpore za šolo pri sv. Trojici; občine Moravče, Peče in Drtija prosijo, da se okrajna cesta iz Moravč na Lukovico preloži; podobčini Lozice in Št. Vid prosijo, da bi se jim 30.000 ameriških rezanic brezplačno podelilo.

Kustos deželnega muzeja, g. prof. Müllner, je predložil 36 elegantno vezanih izvodov letos izšlega drugega letnika „Mittheilungen des Musealvereines für Krain“.

Poslanec Hribar je predložil samostalni predlog, da se ustanovi deželna hipotekarna banka; ta predlog bode poslanec utemeljeval v prihodnji seji.

Poročilo deželnega odbora z računskim sklepom deželnega zaklada za leto 1888 se izroči finančnemu odseku.

Poslanec Klun poroča v imenu finančnega odseka o vladni predlogi z načrtom zakona, s katerim se izdajejo na podstavi zakona z dne 17. junija 1888, drž. zak. št. 99, določila o plačilu za verski pouk po javnih ljudskih šolah. Kakor že znano, Njegovo Veličanstvo ni potrdilo deželnega zbora dne 22. oktobra 1888 sklenjenega načrta vsled prenaredbe § 5. vladne predloge, v kolikor je po sklepu deželnega zbora šolsko oblastvo zavisno od pritrditve verskega višjega oblastva in deželnega odbora, kadar določuje, po katerih šolah in po koliko ur na teden mora na vsaki šoli poučevati posebni v določeni šoli nameščeni verski učitelj. S tem bi se skrčilo po državnih in deželnih postavah področje šolskega oblastva. Načrt tega zakona smo že lansko leto objavili v našem listu. Finančni odsek je deželnemu zboru predlagal naslednje premembe:

V § 1. se je v drugem odstavku najmanjše število tedenskih ur za veronauk od 22 skrčilo na 20 ur.

Dosledno tej premembi se je v § 2. v prvem odstavku število ur, do katerih je posebni verski učitelj zavezan, od 25 skrčilo na 24 ur.

V § 7. popolnoma odpade drugi odstavek.

Od § 9. se je izročil drugi odstavek, ter uvrstil kot poseben § 10. Vsled tega se nemški tekst sedaj glasi:

„§ 10. Mein Minister für Cultus und Unterricht ist mit der Durchführung dieses Gesetzes beauftragt.“

Deželni zbor je vsprejel brez ugovora prvih šest paragrafov. Pri § 7. predlaga poročevalec Klun v imenu finančnega odseka, naj odpade drugi odstavek, ki ministru daje pravico razsojevati o remuneracijah, ako bi se deželni šolski svet in deželni odbor ne mogla zediniti. Po govoru gospoda deželnega predsednika in barona Schwegelna, ki je zagovarjal vladini predlog sprejme se ta in potem ves načrt zakona v celoti. Tudi lani je bil deželni zbor izpustil ta odstavek, ne da bi se bilo ministerstvo izpodtikalo nad to premembo, ker se sploh skoraj ne more misliti, da bi se deželni šolski svet in deželni odbor ne mogla porazumeti. In če bi se res ne mogla, vendar ne gre ministru priznavati zadnje razsodbe, ampak raje kaki drugi inštanci.

Deželni predsednik baron Winkler se zahvaljuje poslancem, da so sprejeli prejšnjih šest paragrafov in poudarja, da bi ga veselilo, ako bi pritrdili tudi § 7. po vladnem načrtu, ker se mora poskrbeti za to, da kdo razsoja, ako se deželni šolski svet in deželni odbor ne moreta zediniti.